

Mye å lære av siste PFU-behandling

Mye å lære av siste PFU-behandling

I PFUs februar møte ble fjorten klagesaker fullt behandlet. I åtte av sakene endte utvalget med fellelse av innklaget medium. To av sakene gjaldt punkt 4.14 i VVP. Hver sak er unik. Uttalelsene fra PFU skal derfor ikke tolkes som absolutte og generelle. Likevel er det mye å lære av denne ukens saker i utvalget.

Det skriver [PFU-sekretariatet på presse.no](https://www.pfu.no/pressenotiser)

Identifisering ? noe av det vanskeligste

Identifisering av f.eks. straffedømte hører til de vanskeligste etiske vurderingene som gjøres i en redaksjon. Informasjonsoppgaven overfor samfunnet må vurderes opp mot hensynet til privatlivet til de involverte.

PFU behandlet i tirsdagens møte to saker som gjaldt identifisering. I begge sakene endte utvalget på kritikk. Kritikk er en fellelse, men en mildere sådan.

Den første saken gjaldt en rådmann som var dømt for et seksuelt overgrep mot et sovende kollega. Gitt samfunnsrolle, strafferamme og forvekslingsfare mente utvalget at det forelå et berettiget informasjonsbehov og at det var akseptabelt av avisen å fortelle hvem dette var. Men utvalget mente identifiseringen ikke kan sees isolert fra omtalen ellers. «I tillegg til å identifisere klager, har avisen valgt å formidle flere svært nærgående detaljer fra hendelsesbeskrivelsen i saken. Selv om klagers advokat ikke direkte har berørt disse detaljene i sin klage, mener utvalget at dette er opplysninger som påfører klageren en urimelig tilleggsbelastning, når identifiseringen først har skjedd. Slik utvalget ser det, består varsomhetskravet i punkt 4.7 også når redaksjonen velger å identifisere. I det påklagede tilfellet går Sågat, etter utvalgets mening, for langt når avisen i tillegg valgte å publisere svært detaljerte opplysninger fra tingrettsdommen.»

[Les mer om denne saken her.](#)

I den andre saken var sladdingen for dårlig. Artikkelen omhandlet en politiaksjon der en mann i helfigur og bar overkropp, iført håndjern, var avbildet. Ansiktet var sladdet, men resten av kroppen hans og boligen var synlig, noe som gjorde at utvalget mente anonymiseringen var for dårlig. Det ble lagt vekt på at publiseringen kom på et tidlig stadium av en etterforskning. «Varden burde ha lagt seg på en strengere linje da redaksjonen anonymiserte de pågrepne ved førstegangspublisering, ettersom en mer omfattende anonymisering ville ha vært fullt forenlig med en hensiktsmessig dekning av politiaksjonen.» Varden fikk derfor kritikk for dette.

[Les hele uttalelsen her.](#)

Programleder i dobbeltroller

En programleder er en programleder uansett om programmet er produsert internt eller eksternt. Det har heller ingen betydning om programleder er fast ansatt eller har en løst tilknytning til mediehuset. Mediehuset må derfor sørge for at det ikke oppstår habilitetsbrudd som kan skape tvil om at programinnholdet er fritt og uavhengig.

I TV 2-programmet Nyttårsfest var Arne Hjeltnes programleder. Han har et eierforhold til restauranten som programmet ble sendt fra, og PFU uttalte: «Det kan neppe være tvil om at det påklagede programmet innebærer en betydelig reklame for restauranten. Arne Hjeltnes har, bevisst eller ubevisst, fått en dobbeltrolle både som programleder og som eier. Det avgjørende kan etter utvalgets mening ikke være hvor mange prosent vedkommende eier. Han

framstår også som en tydelig markedsfører av spisestedet på dets hjemmeside. Det opplyses heller ikke i programmet om programleders interesser i restauranten. Det vises til Vær Varsom-plakatens punkt 2.3, om dobbeltroller og interessekonflikter, og åpenhet om forhold som kan påvirke redaksjonelle medarbeideres habilitet, og punkt 2.4, om ikke å utnytte stillingen til personlige fordeler.» Utvalgets konklusjon var derfor at TV 2 hadde brutt god presseskikk.

[Les mer her.](#)

Om å villede intervjuobjektet

Utvalget har ofte vært opptatt av at sentrale fakta ikke må gjemmes bort, verken i det som publiseres, eller i informasjonen til de som skal intervjues. Tirsdag ble NRK felt for det siste. Selve innslaget gjaldt en granskingsrapport som rettet kritikk mot Samisk høgskole. NRK var i sin fulle rett til å omtale rapporten, men utvalget mente at redaksjonen forledet tidligere rektor til å tro at hans habilitet i saken var kritisert. Det motsatte var imidlertid et faktum. KPMG, som hadde laget rapporten, hadde tvert imot konkludert med at ikke var nødvendig å ettergå tidligere rektors habilitet. NRK ble her felt for brudd på punkt 3.3 som slår fast at det er god presseskikk å gjøre premissene klare i intervjusituasjoner og ellers overfor kilder og kontakter.

[Les hele saken med sammendrag og uttalelse her.](#)

Også var det 4.14, den samtidige imøtegåelsesretten, igjen

To medier ble tirsdag felt for brudd på 4.14.

Som tidligere uttalt er det ikke nok bare å ha snakket med den som blir angrepet, den angrepne skal også få seg forelagt de konkrete beskyldningene som rettes mot en. Vil man ikke svare på dette, skal det fremgå av artikkelen. Å snakke med de involverte handler ikke bare om imøtegåelsesrett, men også om kontroll av opplysninger. «Det er to punkter i Vær Varsom-plakaten som henger nøye sammen. Det er punkt 3.2 (kildebruk og kontroll av opplysninger) og punkt 4.14 (den samtidige imøtegåelsesretten). Har man ikke kontaktet den som er angrepet ? og dermed bryter kravet i 4.14 ? har man ofte heller ikke oppsøkt nødvendige relevante kilder, slik det kreves etter punkt 3.2 i Vær Varsom-plakaten.» Østlandets Blad ble felt på begge punkt nettopp fordi avisen ikke i tilstrekkelig grad hadde snakket med involverte.

[Les mer her.](#)

Selv om den du angriper ikke er navngitt, kan den angrepne ha rett til samtidig imøtegåelse, spesielt når leserne lett kan identifisere hvem beskyldningene er rettet mot. I en konflikt som Rana Blad hadde omtalt, ble flere kilder og berørte instanser intervjuet. Flere av de intervjuede støttet den som ble angrepet, men det er ikke nok: «Likevel mener utvalget at Rana Blad i denne saken burde ha gitt klager anledning til å kommentere påstandene som ble framsatt om ham i den opprinnelige artikkelen. Selv om klageren ikke er navngitt, burde han fått en slikt tilbud. Det vises her til Vær Varsom-plakatens punkt 4.14, der det heter: «De som utsettes for sterke beskyldninger skal så vidt mulig ha adgang til samtidig imøtegåelse av faktiske opplysninger.»

[Les mer her.](#)

Om glipper som er så alvorlige at det ender med brudd

Mediehus må ha systemer og rutiner som sørger for at rettskraftige avgjørelser i saker som tidligere har vært omtalt, blir fulgt opp. Når du bruker mye spalteplass på å dekke en dom i tingretten, er det god presseskikk å omtale når ny dom faller i lagmannsretten, og da spesielt må dette gjelde når det er forskjell på dommene <l det påklagede tilfelle var det en betydelig forskjell

i dommene fra henholdsvis Tingretten og Lagmannsretten, til domfeltes fordel. Når Sunnmørsposten, etter halvannet år, ikke hadde omtalt den siste dommen da den var rettskraftig, har ikke avisen oppfylt dette kravet.» Her ble det brudd på god presseskikk.

[Les mer her.](#)

En annen sak på denne ukens møte gjaldt også en feil eller en misforståelse og endte med brudd på god presseskikk. Det gjaldt en epost med et fortrolig spørsmål fra en leser til en spesifikk spalte i avisa. Plutselig og uten forvarsel kom spørsmålet på trykk et helt annet sted i avisa under fullt navn. Avisa mente at sender man noe inn til en avis, må man regne med at det kommer på trykk. Utvalget var uenig, og understreket viktigheten av at «alt som skal publiseres ? uavhengig av hvor det kommer fra ? må være gjenstand for en selvstendig presseetisk vurdering. Gitt innleggets innhold, finner utvalget det underlig at avisen, uten noen form for ytterligere kontakt med klager, publiserte dette under fullt navn. Utvalget viser her til Vær Varsom-plakatens punkt 4.3., respekt for menneskers privatliv.»

[Les mer her.](#)

2015.02.26

Nei
Nei